

opar je onemocněním, které může významně zhoršovat kvalitu života nejen u seniorů. K očkování je nyní k dispozici neživá rekombinantní vakcína Shingrix (GSK), vhodná pro očkování jak nad 50 let věku, tak u imuno-deficitních (na rozdíl od starších vakcín proti herpes zoster je Shingrix vakcína neživá, a může tak být podána i této rizikové skupině). Osoby s chronickým onemocněním a zejména s vrozenými či získanými defekty imunity jsou podobně ohrožené infekcemi jako senioři a vztahují se na ně stejná doporučení.

Neodrazovat od očkování. Pacient může sám z různých důvodů projevit zájem o další očkování. Dospělí do 30 let jsou vystaveni zvýšenému riziku meningokokových infekcí. Ještě před pandemií covidu-19 proběhla epi-

demie spalniček, postihující i osoby očkované v dětství v 70. a 80. letech. Mladí rodiče předškolních dětí docházejících do mateřských školek projevují obavy z nákazy varicelou, pokud ji v minulosti neprodělali. A konečně cestování do zahraničí včetně těch nejvíce exotických destinací není dnes nic neobvyklého. Předcestovní zdravotní příprava je komplexní doporučení, týkající se nejen povinných a doporučených očkování, ale i léků a dalších prostředků ochrany zdraví.

Závěr

Očkování je levnou, účinnou a nesrovnatelně bezpečnou metodou ochrany před více nebo méně nebezpečnými infekcemi. Imunomodulační efekt vakcín může být vy-

užit i terapeuticky u autoimunitních a nádorových onemocnění. Aplikace vakcíny představuje pro organismus vždy mnohem menší zátěž než kontakt se skutečným původcem nemoci. Proto lze až na výjimky bez obav podat (koaplikovat) i více vakcín najednou, je-li to potřebné (např. při přípravě cestovatele, před sezónou apod.). Odstupy mezi očkováními (u vakcíny které nejsou koaplikované) je třeba dodržovat zejména po živých vakcínách. Odstupy po neživých vakcínách nejsou nutné, nicméně pokud je to možné, je vhodné očkovat po 1–2 týdnech. Složitější schémata a kombinace vakcín, např. u cestovatelů, je vždy lepší svěřit specializovaným ambulancím očkování a cestovního lékařství.

LITERATURA

1. Kehagia E, Papakyriakoulou P, Valsami G. Advances in intranasal vaccine delivery: A promising non-invasive route of immunization. *Vaccine*. 2023;41(24):3589-3603.
2. Kamei K. Live attenuated vaccines in patients receiving immunosuppressive agents. *Pediatr Nephrol*. *Pediatr Nephrol*. 2023 Apr 20;1-12.
3. Beran J, Havlík J, Vonka V. Očkování. Minulost, přítomnost, budoucnost. Praha: Galén; 2005.
4. Chlíbek R, et al. Očkování dospělých. Praha: Mladá Fronta; 2018.
5. Plocica J, Fengguang G, Das JK et al.: Engineering live attenuated vaccines: Old dogs learning new tricks. *J Transl Autoimmun*. 2023;6:100198.
6. Bröker M, Bertí F, Costantino P: Factors contributing to the immunogenicity of meningococcal conjugate vaccines, *Hum Vaccin Immunother*. 2016 Jul 2;12(7):1808-24.
7. [Internet] Souhrn údajů o přípravku. Přehled léčiv. SÚKL. [cited 2023 June 13]. Available from: https://prehledy.sukl.cz/prehled_leciv.html#/.

8. Prymula R, Arnoštová LT. Nové trendy ve vývoji vakcín s důrazem na aplikační formy. *Vakcinologie*. 2022;16(3):110-119.
9. Types of vaccine. *Vaccine Knowledge*. Oxford Vaccine Group. The University of Oxford. [cited 2023 June 13]. Available from: <https://vk.ovg.ox.ac.uk/types-of-vaccine>.
10. Matarazzo L, Bettencourt PJG. mRNA vaccines: a new opportunity for malaria, tuberculosis and HIV. *Front Immunol*. 2023;14:1172691.
11. Pandya A, Shah Y, Kothari N, et al. The future of cancer immunotherapy: DNA vaccines leading the way. *Med Oncol*. 2023;40(7):200.
12. Almendro-Vázquez P, Laguna-Goya R, Paz-Artal E. Defending against SARS-CoV-2: The T cell perspective. *Front Immunol*. 2023;14:1107803.
13. Fabiánová K, Košťálová J, et al. Surveillance záškrtu v České republice. *Zprávy CEM*. (Praha/SZÚ). 2023;32(1): 24-29.
14. Travel Health Pro: Country Information: The Czech Republic. UK Health Security Agency. [cited 2023 June 27].

Available from: <https://travelhealthpro.org.uk/country/62/czech-republic>.

15. FDA Approves First Respiratory Syncytial Virus (RSV) Vaccine. FDA NEWS RELEASE. May 03, 2023. [cited 27 June 2023]. Available from: <https://www.fda.gov/news-events/press-announcements/fda-approves-first-respiratory-syncytial-virus-rsv-vaccine>.
16. Aktualizace doporučení očkování proti pertusi u těhotných. Česká vakcinologická společnost ČLS JEP. 10. 6. 2021. [cited 2023 June 12]. Available from: https://vakcinace.eu/storage/files/3/doporučení_a_stanoviska/2021/aktpertuseoekotehot10_06_2021final.pdf.
17. Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, a o změně některých souvisejících zákonů v platném znění.
18. Vyhláška MZ č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem v platném znění.
19. Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů v platném znění.

Připravujeme do příští Medicíny pro praxi

5

■ Přehledové články

- Inkontinence – problém (ne)jenom žen – z pohledu gynekologa
- V prevenci demence je třeba se zaměřit na včasnou a důslednou léčbu hypertenze
- Antikoagulační terapie

■ Mezioborové přehledy

- Dialýza – co by měl vědět praktický lékař
- Metoda RFITH pro léčbu hemoroidů
- Léčba dyslipidemie u seniorů: jak vnímat tabulky kardiovaskulárního rizika a kdy zahájit léčbu

■ Pro sestry

- Nová klinická doporučení v prevenci a léčbě dekubitů

■ Nejčastější omyly v diagnostice

- Diabetologie – úskalí diagnózy cukrovky, rozlišení typů

A další...

VYJDE
V PROSINCI

SOLEN
MEDICAL EDUCATION